

А. О. Моргун

студ. I курсу магістратури

спеціальність «Право»

Науковий керівник: к.ю.н., доц. В. В. Валах

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПАЦІЄНТА ЯК СУБ'ЄКТА МЕДИЧНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Актуальність даної теми виявляється в тому, що на сьогоднішній день медична сфера набирає обертів, розвивається з великою швидкістю. Все це робиться для того, щоб допомогти особам, які звертаються за медичною допомогою до лікарів, а саме пацієнтам. Основною метою даних тез є визначити сутність поняття «пацієнт» скрізь призму прав, що він має.

В першу чергу, потрібно розкрити значення поняття «пацієнт». В нашій країні його визначення знаходить свій вияв на законодавчому рівні. В Законі України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», пацієнт – це

фізична особа, яка звернулася за медичною допомогою та/або якій надається така допомога [2, ст. 3]. Для того, щоб більш детально розуміти значення поняття «пацієнт», треба розкрити права, які має особа, що звертається за медичною допомогою або, що отримує медичну допомогу, адже права пацієнта є одним з елементів його правового статусу. Спочатку потрібно надати визначення даного елемента правового статусу пацієнта.

Отже, права пацієнта – це похідні від загальних громадянських, економічних, політичних, соціальних і культурних прав людини, специфічні права фізичної особи, яка звернулася за медичною допомогою та (або) якій надається така допомога [1, с. 178].

В Законі України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» прописується право на охорону здоров'я, що містить в собі: оскарження неправомірних рішень і дій працівників, закладів та органів охорони здоров'я; достовірну та своєчасну інформацію про стан свого здоров'я і здоров'я населення; відшкодування заподіяної здоров'ю шкоди та інші права [2, ст. 6]. Перелік прав, що зазначаються у вищезгаданому законі є невичерпним, а отже особа може мати й інші права, які прописуються в інших законах, а також в міжнародних конвенціях, що підписані та ратифіковані нашою державою.

Розглянемо перераховані права пацієнта детальніше. Стосовно права на достовірну та своєчасну інформацію про стан свого здоров'я, то воно прописується і в Цивільному кодексі України. В зазначеному кодексі дане право розписано детальніше, а саме зазначається, що повнолітня фізична особа має право на достовірну та повну інформацію про стан свого здоров'я, також має право ознайомлюватися з медичними документами, які стосуються її здоров'я [3, ст. 285]. Але існує виключення щодо даного права, тобто випадок, коли медичні працівники мають право надати неповну інформацію про стан здоров'я пацієнта. Це може відбутися тоді, коли інформація про хворобу фізичної особи може привести до погіршення стану її здоров'я або дана інформація може погіршити стан здоров'я не самого пацієнта, а його батьків (усиновлювачів), опікунів, піклувальників, що в свою чергу мають право на інформацію про стан здоров'я дитини або підопічного [3, ст. 285]. Тобто, ми можемо сказати, що дане право має свою особливість стосовно його використання, а саме те, що медичні працівники можуть в певному сенсі обмежити це право, хоча воно належить пацієнтові. Але обмеження права на достовірну та своєчасну інформацію про стан свого здоров'я не є порушенням з боку медичних працівників, адже це той випадок, коли лікарі таким чином захищають пацієнта від можливих негативних наслідків.

Щодо іншого права, а саме права пацієнта на оскарження неправомірних рішень і дій працівників, закладів та органів охорони здоров'я, то для того, щоб скористатися даним правом, а також правом на відшкодування заподіяної здоров'ю шкоди, пацієнтові необхідно довести причинно-наслідковий зв'язок

між неправомірними діями медичного працівника та настанням негативних наслідків у пацієнта. Тобто, для того, щоб пацієнт міг використати це право, він повинен мати для цього відповідне підґрунтя, наприклад, для підтвердження матеріальної шкоди пацієнт повинен мати певні документи, що підтверджують витрати, які виникли внаслідок лікування завданої шкоди здоров'ю пацієнта неправомірними діями медичних працівників. Для того, щоб пацієнт мав змогу використати певні права, мають бути в наявності неправомірні дії медичних працівників, а також негативні наслідки даних дій, що стосуються здоров'я пацієнта. Ми можемо говорити про те, що змога скористатися правами пацієнта, які стосуються оскарження дій медичних працівників чи відшкодування шкоди, з'являється лише за наявності притаманних даному праву умов, зазначених вище. Стосовно прав пацієнта, ми можемо вважати, що певні права мають свої особливості щодо їх використання, деякі права можуть бути обмежені, а деякі права потребують довести їх порушення, а також довести негативні наслідки, що виникли через те, що права пацієнта були порушені.

Отже, підводячи підсумки вищенаведеного, ми можемо зазначити, що пацієнтом визнається фізична особа, що звернулася за медичною допомогою чи фізична особа, якій така допомога вже надається. При цьому пацієнт має певний обсяг прав, визначений чинним українським законодавством, реалізація яких залежить від виду медичної допомоги, за якою він звернувся або яка йому вже надається.

Список використаної літератури

1. Козачеко Ю. А. Питання систематизації прав пацієнта. *Проблеми законності* : зб. наук. пр. Харків, 2014. Вип. 125. С. 177–183.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 4. Ст. 19.
3. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.